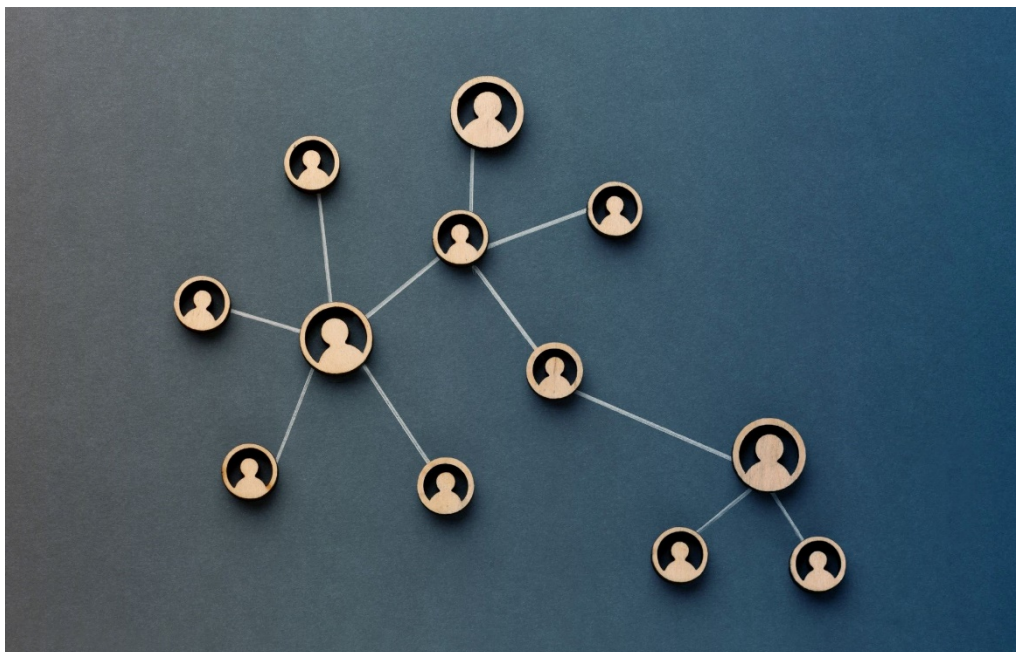

Feiligens Foarút

Integraal veiligheidsbeleid 2023 - 2026
Gemeenten Achtkarspelen & Tytsjerksteradiel

Inhoud

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Wat is integrale veiligheid?	4
1.3 Positie veiligheidsbeleid	4
1.4 Veiligheidspartners	5
2. Prioritering	6
2.1 Landelijke prioriteiten	6
2.2 Regionale prioriteiten	6
2.3 Onderzoek naar lokale prioriteiten	6
2.4 Gezamenlijke prioriteiten	7
3. Veiligheidsonderwerpen	8
3.1 Ondernijning	8
3.1.1 Inleiding	8
3.1.2 Terugblik	8
3.1.3 Doelstelling	8
3.1.4 Aanpak	8
3.2 Digitale/cyber criminaliteit	9
3.2.1 Inleiding	9
3.2.2 Terugblik	9
3.2.3 Doelstelling	9
3.2.4 Aanpak	9
3.3 Maatschappelijke onrust	10
3.3.1 Inleiding	10
3.3.2 Terugblik	10
3.3.3 Doelstelling	10
3.3.4 Aanpak	10
3.4 Verkeersveiligheid	11
3.4.1 Inleiding	11
3.4.2 Terugblik	11
3.4.3 Doelstelling	11
3.4.4 Aanpak	11
3.5 Sociale veiligheid	12
3.5.1 Inleiding	12
3.5.2 Terugblik	12

3.5.3 Doelstelling	12
3.5.4 Aanpak.....	12
4. Beschikbare middelen en formatie	13
Bijlage 1. Samenvatting resultaten onderzoek.....	14
Bijlage 2. Politie cijfers	16

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor u ligt het Veiligheidsbeleid van de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel 2023-2026 met de titel “Feiligens Foarút.”

De gemeente is regisseur op het gebied van lokale veiligheid. De gemeente werkt hierbij nauw samen met diverse partners zoals politie en Openbaar Ministerie. Dat de regierol bij de gemeente ligt is zowel te herleiden uit de Gemeentewet als de Politiewet. Met een vastgesteld veiligheidsbeleid is de gemeente in staat concrete stappen te nemen om onveiligheid te bestrijden. Aan effectief beleid liggen keuzes ten grondslag. Niet ieder veiligheidsthema kan, vooral gezien de beperkte financiële middelen en menskracht, met evenveel aandacht worden aangepakt. Het is daarom van belang dat de belangrijkste veiligheidsthema's, door de raad gekozen, met extra aandacht en inzet worden aangepakt. Dit wil niet zeggen dat andere thema's geen aandacht krijgen. Ze zijn onderdeel van lijnwerkzaamheden van verschillende afdelingen en organisaties en worden niet of zijdelings in dit beleid omschreven. Dit beleid beperkt zich tot die thema's die de komende jaren een extra impuls nodig hebben.

Veiligheid is niet alleen een taak voor de overheid. Inwoners en ondernemers hebben hierin ook zelf een verantwoordelijkheid.

1.2 Wat is integrale veiligheid?

Om het begrip integrale veiligheid te beschrijven, wordt eerst ingegaan op het begrip veiligheid. Veiligheid is het aanwezig zijn van orde en rust in het publieke domein en van bescherming van leven, gezondheid en goederen tegen acute en dreigende aantastingen. Onveiligheid is te omschrijven als alles wat hier inbreuk op maakt. Die inbreuken kunnen feitelijke aantastingen (objectief) betreffen, maar ook gevoelens van onveiligheid (subjectief) zijn.

Integraal veiligheidsbeleid is een breed beleid waarin verschillende thema's op het gebied van integrale veiligheid naar voren komen. In het beleid worden interne en externe partners bij de aanpak betrokken. We streven ernaar met de betrokken partijen gezamenlijk tot een veiligere samenleving te komen.

Voorheen werd de methode “kernbeleid veiligheid” van de VNG gehanteerd. Bij dit veiligheidsbeleid is besloten deze werkwijze los te laten, omdat het steeds meer beperkend werkt. Daarnaast hopen we nu meer inzichtelijk te maken wat integrale veiligheid aanvullend kan doen.

1.3 Positie veiligheidsbeleid

Dit veiligheidsbeleid is leidend voor de komende jaren. In het veiligheidsbeleid worden geen tot in de details uitgewerkte maatregelen genoemd voor de uitvoering van het nieuwe integrale veiligheidsbeleid. Het gaat hier meer om kaders. Naast de kaders zal er ruimte moeten blijven bestaan om in te kunnen springen op onvoorziene omstandigheden.

Eerder is het veiligheidsbeleid voorgelegd aan beide gemeenteraden. Opiniërend in Tytsjerksteradiel en ter kennisname op de LIS (Lijst Ingekomen Stukken) voor Achtkarspelen. In Tytsjerksteradiel is daarbij aangegeven dat het voorliggende beleid ambitieus is, mede door politieke ambities, en hierdoor formatie-uitbreiding noodzakelijk is. Inmiddels zijn er bestuurlijke keuzes gemaakt om niet over te gaan tot formatie-uitbreiding.

Gelet op bovenstaande en de keuze van de raden om over te gaan tot ontvlechting, is besloten het veiligheidsbeleid aan te passen. De beschikbare capaciteit heeft gevolgen voor de keuzes die gemaakt zijn. De ambities bij ondermijning en digitale criminaliteit zijn aangepast. Zo zal een lopend cyberproject nog worden afgerond, maar zal dit onderwerp vervolgens terugkeren naar “waakvlamniveau”. Hetzelfde geldt voor projecten in het kader van ondermijning. Ook wordt er geschrapt in beleidsmatige taken, zoals het maken van nieuw veiligheidsbeleid.

Dit veiligheidsbeleid is het laatste beleid voor de gezamenlijke gemeenten. Er is voor gekozen na dit beleid alleen nog te werken met jaarlijkse uitvoeringsprogramma's. Deze worden door de colleges vastgesteld en ter kennisname voorgelegd aan de gemeenteraden. In de uitvoeringsprogramma's wordt een terugblik opgenomen van de voorliggende periode.

Het hebben van gemeentelijk veiligheidsbeleid is wel wenselijk, maar geen wettelijke verplichting. In de uitvoeringsprogramma's worden de jaarlijkse lijnen uitgezet. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangehaakt bij landelijke en regionale thema's. Ook wordt gekeken welke lokale onderwerpen prioriteit moeten hebben.

1.4 Veiligheidspartners

De verantwoordelijkheid voor veiligheidsbeleid ligt niet uitsluitend bij de gemeente. Bijna geen enkel veiligheidsvraagstuk is door één organisatie – ook niet een gemeente – op te lossen. De gemeente is dan ook voor het succes van het veiligheidsbeleid afhankelijk van een groot aantal andere partijen (partners). Bij de samenwerking kan het gaan om overheidsorganisaties, maatschappelijke organisaties en individuen. In het onderstaand overzicht worden de vaste partijen genoemd waarmee wordt samengewerkt. Deze lijst is uiteraard niet limitatief.

Betrokken partners in het veiligheidsbeleid zijn o.a.:

- Politie;
- Openbaar Ministerie (OM);
- Maatschappelijke organisaties (Jeugdzorg, welzijnsinstelling e.d.);
- Ondernemers (bedrijven, horeca, winkeliers);
- Veiligheidsregio Fryslân (GGD en regionale brandweer);
- Zorg- en Veiligheidshuis;
- RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum).

Bovenstaande lijst bevat alleen “externe” partners. Minstens zo belangrijk zijn *de interne partners oftewel de afdelingen*. Alle afdelingen binnen de gemeentelijke organisatie hebben raakvlakken met veiligheidsbeleid.

Politie en driehoek

De politie werkt nauw samen met de gemeente op het gebied van openbare orde en veiligheid. De gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel maken (met Noardeast Fryslân, Dantumadiel, Ameland en Schiermonnikoog) onderdeel uit van het basispolitieteam Noordoost Fryslân. De politie heeft twee opdrachtgevers: de burgemeester vanuit zijn gezagsrol en het openbaar ministerie vanuit haar justitiële verantwoordelijkheid. De burgemeester gaat over de openbare orde. Het openbaar ministerie over de opsporing en vervolging. Omdat er maar één politieteam is en er twee opdrachtgevers zijn, is er diverse keren per jaar een zogenaamd driehoeksoverleg. Hierin hebben alle burgemeesters van het gehele gebied Noordoost Fryslân, de Officier van Justitie en teamchef van de politie zitting. De “driehoek” bepaalt waar de politie precies voor wordt ingezet.

2. Prioritering

In dit hoofdstuk worden de landelijke, regionale en lokale prioriteiten benoemd. Er wordt met name ingezoomd op de lokale prioriteiten.

2.1 Landelijke prioriteiten

De minister van Justitie en Veiligheid stelt in overleg met de gezagen (conform de wet de regioburgemeesters en de voorzitter van het college van procureurs-generaal) de onderwerpen voor de landelijke veiligheidsagenda vast. De landelijke veiligheidsthema's voor 2023-2026 zijn:

- Cybercrime/digitale veiligheid;
- Polarisatie/verbinding met de samenleving;
- Ondernijning;
- Mensenhandel.

2.2 Regionale prioriteiten

Ook regionaal komt er een nieuw beleidsplan. De voorgestelde looptijd van het Regionaal Beleidsplan is 2024-2027. In de loop van 2023 wordt het Regionaal Beleidsplan voorgelegd aan de gemeenteraden.

De prioriteiten die zullen worden voorgelegd zijn:

- Maatschappelijke onrust;
- (Georganiseerde) ondermijnende criminaliteit;
- Cyberveiligheid;
- Effectieve verbinding Veiligheid en Zorg.

Deze thema's zijn gelijk aan de thema's in het vorige beleidsplan, maar zullen worden aangepast passend bij de tijd.

Veiligheidsregio Fryslân

Ook vanuit Veiligheidsregio Fryslân zijn er onderwerpen die aandacht vragen, zowel op regionaal als op lokaal niveau. Wettelijke verplichtingen die voortvloeien uit de Wet Veiligheidsregio's zijn thema's die jaarlijks terugkomen. Voorbeelden zijn het regionale crisisplan en het hebben van een gemeentelijke crisisorganisatie, het dekkingsplan en regionaal risicoprofiel.

2.3 Onderzoek naar lokale prioriteiten

Voor het nieuwe veiligheidsbeleid hebben wij in de periode september tot en met december 2022 input verzameld om te inventariseren welke veiligheidsthema's in de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel spelen. Dit is gedaan op diverse manieren:

- Gesprekken met belangrijke ketenpartners en organisaties, zoals politie, jongerenwerk en horeca;
- Het houden van een zogenaamde "muntjesactie". Hierbij is in een aantal dorpen aan willekeurige inwoners gevraagd welke veiligheidsthema's zij belangrijk vinden en de komende beleidsperiode meer aandacht verdienen;
- Door vragenlijsten die ingevuld kon worden door inwoners.

Op 22 december 2022 is er met de gezamenlijke gemeenteraden een bijeenkomst gehouden. Tijdens deze bijeenkomst zijn de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek besproken. Daarnaast was ruimte voor discussie en aanvulling. In bijlage 1 wordt een samenvatting gegeven van de resultaten van het onderzoek. Bovendien krijgen wij vanuit onze dagelijkse werkzaamheden ook accenten en wensen vanuit de samenleving mee ten aanzien van veiligheidsprioriteiten.

Conclusie

Uit de drie onderzoeksmethodes samen is de conclusie getrokken dat de volgende onderwerpen lokale prioriteit zouden moeten krijgen:

- Verkeersveiligheid;
- Drugs-/alcoholgebruik en gerelateerde problematiek.

Verder werd maatschappelijke onrust (polarisatie) veel genoemd tijdens de gesprekken met partners.

Ook het onderwerp huiselijk geweld kwam relatief veel naar voren. Na overleg met de beleidsmedewerker Sociaal Domein is vastgesteld dat het van belang is dat er voldoende aandacht is en blijft voor preventie. Blijvend aandacht op scholen, onder professionals (waaronder gebiedsteammedewerkers). Daarnaast betrekken medewerkers veiligheid ook de gebiedsteams bij de huisverboden. Binnen de huidige capaciteit (binnen zowel Sociaal Domein als het veiligheidsdomein) zien we nu geen mogelijkheid om dit onderwerp meer prioriteit te geven. Overigens wordt individuele casuïstiek wel opgepakt.

Vanuit het perspectief van veiligheid zal de focus met betrekking tot “drugs-/alcoholgebruik en gerelateerde problematiek” vooral liggen op “gerelateerde problematiek”. Het onderdeel “gebruik” wordt opgepakt vanuit het gezondheidsbeleid. Het onderdeel “gerelateerde problematiek” wordt onder de bredere noemer “sociale veiligheid” opgepakt. Het gaat onder andere om de effecten van deze problematiek, zoals overlast en verward gedrag

In de lokale driehoek zijn eerder in 2022 afspraken gemaakt om gezamenlijk in te zetten op de volgende thema's:

- Digitale criminaliteit;
- Ondernijning.

Deze thema's komen ook naar voren in de landelijke veiligheidsagenda en in het Regionaal Beleidsplan. Deze onderwerpen zijn ook in de vorige beleidsperiode aan de orde gekomen.

Cijfermatige onderbouwing voor gekozen prioriteiten

Tijdens de discussie met de gemeenteraden werd duidelijk dat de onderbouwing van genoemde keuzes ook vraagt om een cijfermatige onderbouwing. In bijlage 2 zijn cijfers die bekend zijn bij de politie opgenomen, en andere relevante cijfers.

2.4 Gezamenlijke prioriteiten

Gelet op gegevens komend uit het vooronderzoek, de landelijke en regionale trends, en uit de cijfers die beschikbaar zijn, zijn de volgende prioriteiten leidend in de beleidsperiode 2023-2026:

- Ondernijning
- Digitale criminaliteit (cyber)
- Maatschappelijke onrust (polarisatie)
- Verkeersveiligheid
- Sociale veiligheid

Door de keuze van de colleges om geen formatie-uitbreiding voor te stellen aan de gemeenteraden, zijn de onderwerpen “Ondernijning”, “Digitale criminaliteit” en “Verkeersveiligheid” aangepast. De eerder beschreven kaders bleken niet haalbaar binnen de huidige formatie. Daarom zijn de ambities naar beneden geschroefd.

Per (veiligheids) onderwerp wordt hieronder ingegaan op de doelstelling en de aanpak op hoofdlijnen.

3. Veiligheidsonderwerpen

3.1 Ondermijning

3.1.1 Inleiding

Ondermijning verwijst vooral naar de effecten van de georganiseerde criminaliteit: de verwevenheid van onder- en bovenwereld, de innesteling in woonwijken en in legale sectoren. Georganiseerde criminaliteit is altijd geworteld in de lokale samenleving. Plegers van georganiseerde criminaliteit maken gebruik van dezelfde legale structuren en voorzieningen als gewone burgers: transportvoorzieningen, financiële en juridische dienstverlening, recreatieterreinen, de vastgoedsector etc. Deze verwevenheid met de legale wereld heeft vergaande consequenties. De combinatie van omvangrijke criminele vermogens en de toegang tot zware geweldsmiddelen stelt criminele netwerken in staat invloed te verwerven in maatschappelijke sectoren en ongewenste sociale druk uit te oefenen in de samenleving. Dit gaat gepaard met bedreiging van de integriteit van het openbaar bestuur en van overheidsambtenaren. Dit leidt tot aantasting van het rechtsgevoel en van de rechtsstaat en zijn instituties (NCTV, 2022).

De problematiek van ondermijnende criminaliteit is voor een belangrijk deel grensoverschrijdend en internationaal van karakter, maar is tegelijkertijd sterk geworteld in de lokale samenleving. Binnen de aanpak van ondermijning binnen Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel zal er voornamelijk worden ingezoomd op de lokale aanpak en waar nodig regionale aanpak.

3.1.2 Terugblik

De afgelopen beleidsperiode zijn we voornamelijk bezig geweest om de randvoorwaarden in de aanpak van ondermijnende criminaliteit neer te zetten bij beide gemeenten. Er is zowel gekeken naar de interne organisatie (project binnenspiegel) als naar de externe (leef)omgeving (project ongewenste inmenging in dorpen en wijken). Zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau is er een 0-meting gedaan en een start gemaakt bij bewustwording en integriteit. Deze projecten zijn gefinancierd uit een subsidie van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

3.1.3 Doelstelling

In 2026 is de aanpak van ondermijning geborgd binnen de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Dit wordt gedaan door in te zetten op verbinding tussen de verschillende afdelingen middels een ondermijningstafel. Ook wordt beleid zoals Bibob, Damocles en de APV actueel en up-to-date gehouden.

3.1.4 Aanpak

Voor de aanpak van ondermijning worden de volgende zaken tussen 2023 en 2026 opgepakt:

- De bewustwording met betrekking tot ondermijning wordt versterkt, onder andere door het houden van een ondermijningsoverleg door verschillende afdelingen, onder regie van OOV, om casuïstiek in beeld te brengen;
- Binnen de beschikbare formatie waar mogelijk uitvoering geven aan de Friese norm: in een intentieverklaring hebben alle Friese gemeenten gezamenlijke ambities geformuleerd in de aanpak van ondermijning. De ambities zijn opgesplitst in de volgende vijf thema's: Verhogen bewustwording bij bestuur en ambtelijke organisatie; Organisatie inrichting en informatiehuishouding; Verordeningen en beleid; Handhaving; De integriteit van de organisatie.
- Onderdeel van de Friese norm is het actualiseren en vernieuwen van verordeningen en beleid: Het Bibob-beleid, de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en Damocles (opiumwet 13b).

3.2 Digitale/cyber criminaliteit

3.2.1 Inleiding

Tegenwoordig voelen mensen zich onveiliger online dan op straat, dit is voor een groot deel te wijten aan cybercriminaliteit. De impact van cybercriminaliteit op burgers en bedrijven is groot en kunnen veel (financiële)schade toebrengen. Cybercriminaliteit omvat diverse vormen, zoals cybercrime (hacken, ransomware en dergelijke), online fraude (online identiteitsfraude, online handelsfraude) en de verspreiding van seksueel kindermisbruik (Veiligheidsagenda 2023-2026).

Digitalisering in onze samenleving niet meer weg te denken. Helemaal nu de informatie- en netwerksamenleving steeds complexer wordt. Dit vraagt om meer aandacht voor het thema cybercriminaliteit.

3.2.2 Terugblik

De afgelopen jaren zijn met name doelgericht acties opgezet met het oog op preventie van cybercriminaliteit. Met een onlinecampagne, genaamd Hackshield, zijn jongeren tussen de 8 en 12 jaar door een spel bewust gemaakt van de gevaren van cybercriminaliteit. Daarnaast is er een regionale werkgroep met diverse veiligheidspartners opgezet om gezamenlijk op te trekken op het gebied van cyber(criminaliteit).

3.2.3 Doelstelling

In 2026 zijn inwoners van de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel bewuster van de gevaren van cybercriminaliteit (preventie). Daarnaast zijn de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel intern voorbereid op een cybercrisis. En werken de medewerkers veilig volgens werkprocessen en middelen met informatie.

3.2.4 Aanpak

Voor de aanpak van digitale criminaliteit worden de volgende zaken tussen 2023 en 2026 opgepakt:

- In 2023/2024 wordt een project afgerond gericht op de oudere inwoners van onze gemeenten. Verder zal incidenteel aandacht voor cybercriminaliteit zijn in de mediakanalen van de gemeente;
- Huidige crisisplannen, voor wanneer de gemeenten worden getroffen door een hack, worden geactualiseerd en beoefend. Dit gebeurt in samenwerking met de CISO;
- Er zal blijvend worden geïnvesteerd om het eigen huis op orde te houden. Er wordt geïnvesteerd door de gemeenten op informatiebeveiliging.

3.3 Maatschappelijke onrust

3.3.1 Inleiding

Er zijn verschillende vormen van maatschappelijke onrust. Uiteenlopend van vreedzame en kleinschalige demonstraties tot radicale, strafbare en grootschalige acties. Kritische geluiden zijn essentieel voor de democratie en rechtstaat, maar worden problematisch als de grenzen van de wet niet nageleefd worden. Daarnaast worden tegenstellingen benadrukt in de samenleving met als gevolg dat groepen verder van elkaar verwijderd worden (NCTV, 2023).

Door diverse crises (Covid-19, boerenprotesten, energiecrisis, etc.) is de afgelopen periode door organisaties en individuen uiting gegeven aan ongenoegen over bepaalde onderwerpen. Dit gaat gepaard met wantrouwen, spanningen, conflicten en uitingen, zowel online als offline. Dit raakt met name het vertrouwen in de overheid.

3.3.2 Terugblik

De afgelopen jaren hebben we in de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel te maken gehad met een aantal demonstraties, lichtjestochten en mensen die sceptisch zijn over het handelen van de overheden. De gemeenten hebben en blijven open voor een dialoog met eenieder, maar beleidsmatig is op dit onderwerp tot dusver nog geen actie ondernomen.

3.3.3 Doelstelling

In 2026 weten medewerkers van de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel wat signalen van radicalisering en polarisatie zijn en is er een handelingsperspectief om de signalen op te pakken.

3.3.4 Aanpak

Voor de aanpak maatschappelijke onrust worden de volgende zaken tussen 2023 en 2026 opgepakt:

- Medewerkers op het gebied van sociaal domein en veiligheid krijgen bewustwordingstrainingen om signalen van radicalisering en polarisatie te herkennen;
- Er wordt een handelingsperspectief opgesteld wanneer signalen van radicalisering en polarisatie herkend worden door medewerkers;
- Er wordt verbinding gezocht met het regionale zorg- en veiligheidsnetwerk om elkaar te verrijken met informatie over radicalisering en polarisatie;
- Stimuleren van verbinding tussen de overheid en de inwoners om de kloof te minimaliseren, door lokale initiatieven te steunen en mee te denken waar mogelijk. Alle medewerkers (organisatiebreed) hebben hierin een taak door in contact te blijven met de inwoners.

3.4 Verkeersveiligheid

3.4.1 Inleiding

Verkeersveiligheid is de mate van veiligheid in het verkeer. Dit onderwerp is zowel subjectief als objectief. Aan de ene kant gaat het om een gevoel van (on)veiligheid in het verkeer. Dit heeft onder andere te maken met gedrag van weggebruikers en eigen beleving van veiligheid. Daarnaast zijn er ook objectieve cijfers die duiding geven op het gebied van verkeersveiligheid, hierbij kan gedacht worden aan het aantal (dodelijke) slachtoffers in het verkeer.

3.4.2 Terugblik

In het vorige beleidsplan is verkeersveiligheid en de handhaving daarvan benoemd als aandachtspunt. Aan de politie is gevraagd dit onderwerp op te nemen in het jaarwerkplan. De afgelopen periode is er door politie op ingezet, echter is er nog geen gestructureerde aanpak.

3.4.3 Doelstelling

In 2026 is het veiligheidsgevoel in de kernen van de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel op het gebied van verkeersveiligheid verbeterd.

3.4.4 Aanpak

Voor de aanpak van verkeersveiligheid worden tussen 2023 en 2026 de volgende zaken opgepakt:

- Projectmatige aanpak tussen verkeer, toezicht en handhaving, veiligheid en politie met betrekking tot verkeershandhaving in (dorps)kernen. Jaarlijks wordt gekeken of dit ingepast kan worden naast de reguliere werkzaamheden. Bij onvoldoende capaciteitsruimte kunnen lopende projecten vertraagd worden of worden projecten niet opgestart

3.5 Sociale veiligheid

3.5.1 Inleiding

Sociale veiligheid is, net als ondermijning, een breed begrip. Onder de noemer sociale veiligheid komen meerdere onderwerpen aan bod, waarbij een samenwerking tussen onder andere het sociaal domein en het veiligheidsdomein van belang is.

De thema's die op dit moment worden verstaan onder sociale veiligheid zijn personen met onbegrepen/verward gedrag, drugsproblematiek, zorg en veiligheid, maar ook highimpact crimes zoals woninginbraken. De net benoemde onderwerpen zijn niet gelimiteerd.

3.5.2 Terugblik

In de afgelopen beleidsperiode is ingezet op de verbinding van zorg en veiligheid. De gezamenlijke aanpak op diverse onderwerpen is in kaart gebracht en werkprocessen zijn beschreven. Basis voor de werkprocessen is de Aanpak Voorkomen Escalatie. Tevens zijn er ter preventie van highimpact crimes meerdere bewustwordingscampagnes georganiseerd.

3.5.3 Doelstelling

De doelstelling is om in 2026 gestructureerd een aanpak te vormen binnen de sociale veiligheid thematiek, dan wel in samenwerking met sociaal domein.

3.5.4 Aanpak

Voor de aanpak van sociale veiligheid wordt in samenwerking met interne en externe partners tussen 2023 en 2026 het volgende opgepakt:

- Aansluiten bij en adviseren van projectleider middelengebruik over de handhaving- en preventiestrategie;
- Voortzetten en doorontwikkelen werkwijze Zorg en Veiligheid (samenwerkingsverband van gebiedsteammedewerkers en veiligheid) en externe partners (zoals politie en woningcorporaties);
- Inzetten op preventie voor high impactcrimes door middel van publieke campagnes zoals het donkere dagen offensief en het versturen van besmettingsbrieven.

4. Beschikbare middelen en formatie

In beide gemeenten zijn budgetten beschikbaar voor de financiering van specifieke projecten. Uit deze budgetten worden ook de reguliere zaken betaald. Jaarlijks is in beide gemeenten ongeveer € 12.000 vrij te besteden aan diverse projecten. In de uitvoeringsprogramma's wordt specifiek ingegaan op de bedragen die worden gereserveerd voor de genoemde prioriteiten.

Eenheid veiligheid heeft de beschikking over 3,15 fte. Daarnaast is er 0,5 fte voor juridische ondersteuning.

Voor reguliere werkzaamheden is de onderverdeling globaal:

- Sociale veiligheid (zorg en veiligheid; contacten politie)
- Veilige woonomgeving (o.a. woninginbraken, vandalisme)
- Jeugd i.r.t. veiligheid
- Evenementen en jaarwisseling
- Crisisbeheersing (ondergebracht bij medewerker Toezicht en Handhaving – juridisch)
- Veiligheidsregio (o.a. financiële stukken en stukken mbt Brandweer)
- Zorg- en Veiligheidshuis
- Algemene zaken, zoals P&C cyclus, afhandeling subsidies, secretariaat driehoek
- Ondernijning, zoals contacten RIEC
- Digitale criminaliteit, zoals aandacht in mediakanalen

De genoemde prioriteiten worden ondergebracht bij de medewerkers die ook in het reguliere werk de meeste betrokkenheid hebben met deze onderwerpen.

Bijlage 1. Samenvatting resultaten onderzoek

Gesprekken

Uit de gesprekken kwam met name naar voren dat er zorgen zijn rond middelengebruik. Het gebruik wordt steeds normaler en komt in alle lagen van de bevolking voor.

Het middelengebruik omvat zowel drugs- als alcoholgebruik.

Daarnaast is er vaak een relatie tussen middelengebruik en andere veiligheidsthema's, zoals personen met verward gedrag, sociale problematiek, huiselijk geweld, verkeersveiligheid, overlast door middelengebruik etc. Naast gebruik wordt ook vaak handel in drugs genoemd.

Digitale criminaliteit is ook een onderwerp dat veel is genoemd tijdens de gesprekken. De politie geeft aan dat de doelgroep senioren extra aandacht zou kunnen krijgen.

Verder zijn er zorgen rond jeugdigen die steeds meer uit beeld raken. Veel horeca laat jeugdigen niet toe in verband met de alcoholgrens. Dit leidt ertoe dat meer jeugdigen andere plekken zoeken, vaak uit beeld van diverse instanties (zoals jongerenwerk). Daarnaast verplaatsen jongeren zich meer van de straat naar de online wereld.

Tenslotte wordt aandacht gevraagd voor ondermijning. Dit ook in relatie tot de crises die op dit moment de gemoederen bezighouden (energie, asiel/vluchtelingen, etc). Annex hiermee is ook de toenemende maatschappelijk onrust en polarisatie.

Muntjesactie

De zogenaamde muntjesactie is gehouden in 3 dorpen in Achtkarspelen en 3 dorpen in Tytsjerksteradiel. Er is gekozen voor locaties nabij supermarkten. Aan voorbijgangers werd gevraagd mee te werken aan de actie. Over het algemeen werd de actie erg gewaardeerd.

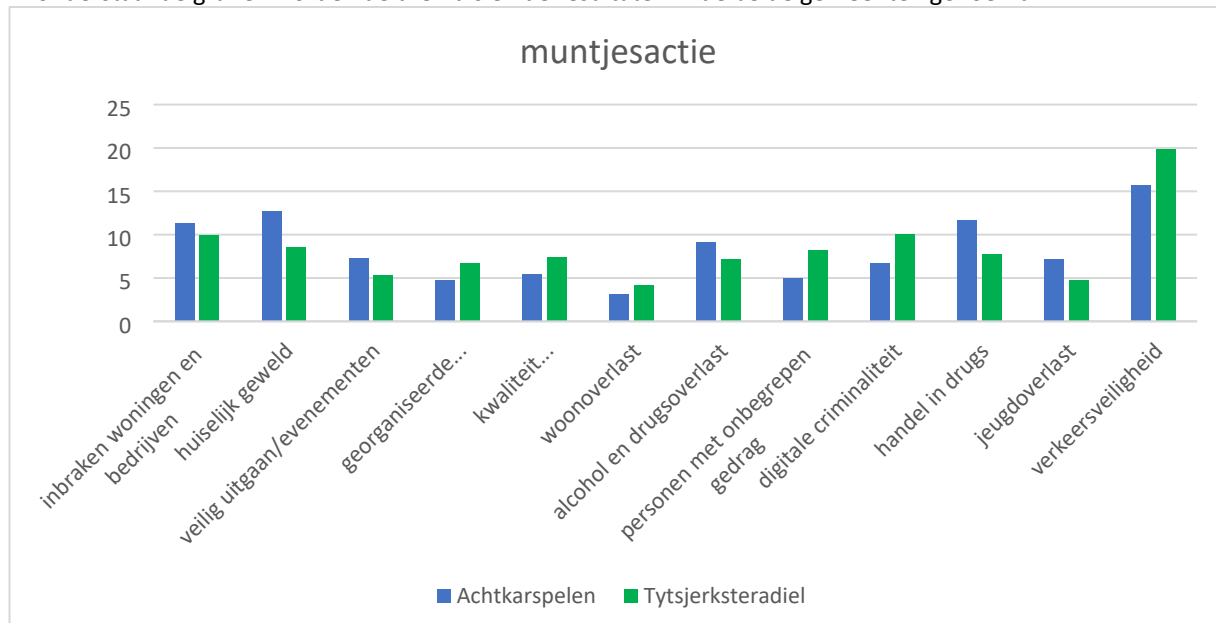
Achtkarspelen: Buitenpost, Kootstertille, Surhuisterveen

Tytsjerksteradiel: Burgum, Gytsjerk, Hurdegaryp

De deelnemers kregen 6 muntjes die zij mochten verdelen over 12 veiligheidsthema's.

In onderstaande grafiek worden de thema's en de resultaten in de beide gemeenten genoemd:

Verkeersveiligheid werd veel genoemd in deze dorpen. Vaak werden hier opmerkingen bijgeplaatst, waarom dit onderwerp werd gekozen. Klachten varieerden van te hard rijden, inrichting van wegen, asociaal rijgedrag, etc.

Daarnaast werden ook de onderwerpen huiselijk geweld en inbraken in woningen en bedrijven veel genoemd.

Vragenlijst

De vragenlijst die via de Denkmee-website is uitgezet is in Achtkarspelen door 26 personen ingevuld en in Tytsjerksteradiel door 99 personen. Deze aantallen zijn daarmee vrij laag. Toch is een poging gedaan een aantal punten uit de reacties te halen.

In Achtkarspelen heeft 73 procent van de respondenten aangegeven overlast te ervaren. Dit is vijf procent lager dan in Tytsjerksteradiel.

In Tytsjerksteradiel wordt er vooral overlast ervaren van het verkeer en rondhangende jeugd/jongeren. Ook in Achtkarspelen wordt hierdoor de meeste overlast ervaren. Daarnaast wordt in beide gemeenten ook vaak drugsoverlast en/of – handel genoemd en vernieling en/of rommel in de woonomgeving.

Het gemiddelde cijfer wat respondenten geven voor de veiligheid in hun dorp/ nabije omgeving is voor Achtkarspelen een 6,5 en voor Tytsjerksteradiel een 6,7.

Het overgrote deel van de respondenten ervaart verkeersonveilige situaties in hun dorp/ nabije omgeving. In de toelichting worden de volgende zaken genoemd bij beide gemeenten: snelheid (o.a. in de dorpen en in 30- en 60-km zones), onoverzichtelijke situaties, voorrangregels worden niet overal nageleefd, oversteekplaatsen, gedrag verkeersdeelnemers.

Bijlage 2. Politiecijfers

Onderstaande cijfers zijn afkomstig van de politie (2022).

Drank- en drugsoverlast

Gemeente	2020	2021	2022	
Achtkarspelen	28	46	51	
Tytsjerksteradiel	35	28	44	

Verkeersongevallen letsel/dodelijke afloop

Gemeente	2020	2021	2022	
Achtkarspelen	23	17	32	
Tytsjerksteradiel	19	28	40	

Rijden onder invloed alcohol/drugs/ verboden stof

Gemeente	2020	2021	2022	
Achtkarspelen	82	68	76	
Tytsjerksteradiel	81	70	74	

Personen met onbegrepen gedrag (meldingen)

Gemeente	2020	2021	2022	
Achtkarspelen	180	180	206	
Tytsjerksteradiel	138	156	209	

Huiselijk geweld

Gemeente	2020	2021	2022	
Achtkarspelen	86	58	44	
Tytsjerksteradiel	74	42	42	

Woninginbraken

Gemeente	2020	2021	2022	
Achtkarspelen	20	9	23	
Tytsjerksteradiel	37	21	45	

Bedrijfsinbraken

Gemeente	2020	2021	2022	
Achtkarspelen	19	9	23	
Tytsjerksteradiel	12	11	7	

Cybercriminaliteit (Basis op orde)

Maatschappelijke klasse	Tot. aantal	Nader gespecificeerd
Overige horizontale fraude	196	Met name bankfraude, Whatsappfraude en mail/creditcard fraude. Aantal verdachten: 29, waarvan 3 woonachtig in Friesland.
Fraude met online handel	279	Aankoopfraude via internet. 9 aangiftes op bureau opgenomen. Aantal verdachten: 5. Allen woonachtig buiten Friesland.
Cybercrime	65	Bank-phishing, betaalverzoekfraude en Helpdeskfraude.

Duiding

Er zijn nog niet veel lokale cijfers beschikbaar met betrekking tot *digitale criminaliteit*. Wel is er een landelijke trend dat online criminaliteit de laatste jaren steeds meer is toegenomen.

Op de website van het CBS staat het volgende:

In 2021 was 17 procent van de bevolking van 15 jaar en ouder, slachtoffer van een of meer online delicten of incidenten. Jongeren waren vaker slachtoffer dan ouderen. In 2021 was 20 procent van de 15- tot 25-jarigen slachtoffer van online criminaliteit, van de 65-plussers 12 procent.

Voor *middelengebruik* is onder andere gekeken naar het Gezondheidsbeleid van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel (2021), waarin cijfers van de GGD zijn opgenomen.

In het gezondheidsbeleid is het volgende opgenomen:

Doel 3: Minder problematisch alcoholgebruik (p. 21)

- Het aantal jongeren 12-16 jaar) dat ooit alcohol heeft gedronken daalt met minimaal 10% (van 44% naar 39% in 8K en van 41% naar 37% in TD).
- Het aantal jongeren dat bingedrinkt daalt met minimaal 10% (van 26% naar 23% in 2026 in 8K en van 28% naar 27% in TD).
- Het percentage volwassenen dat overmatig drinkt daalt met minimaal 10% van 17% naar 15% in 8K en van 18% naar 16% in TD).

Voor *verkeersveiligheid* is naast de cijfers van de politie, gekeken naar de Risicoanalyse Verkeersveiligheid Tytsjerksteradiel 2022 en Risicoanalyse Verkeersveiligheid Achtkarspelen 2021 bekeken. Uit beide risicoanalyses blijkt onder andere dat de kwetsbare en onervaren verkeersdeelnemers een groot risico lopen in het verkeer. Daarnaast worden ook het type voertuig (fiets) en de infrastructuur benoemd. Overigens gaat het bij dit laatste punt in Achtkarspelen om 30- en 60 km/u-wegen en in Tytsjerksteradiel om 60- en 80 km/h wegen.

In het rapport van Tytsjerksteradiel wordt ook verwezen naar verkeershandhaving door de politie. De landelijke prioriteiten zijn de zogenaamde VARAS-feiten. Veel gepleegde huftefeiten, Afleiding, Rood licht, Alcohol en drugs én Snelheid. Juist door dit soort overtredingen vallen namelijk veel verkeersslachtoffers. Er zal regulier overleg worden gepland tussen VVN, gemeente en politie. Ook moet het onder de aandacht worden gebracht bij de driehoek.

Voor *huiselijk geweld* is naast de cijfers van de politie, gekeken naar cijfers van Veilig Thuis 2021.

Uit de cijfers van Regiecentrum Bescherming en Veiligheid, waar Veilig Thuis onderdeel van is, blijkt dat de meldingen in Friesland de afgelopen jaren in een stijgende lijn zitten. Maar na nader onderzoek lijken Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel er niet echt uit te springen. Er is wel tijdens corona meer gemeld.

Aantal meldingen bij Veilig Thuis Friesland

	2019	2020	2021	2022
Achtkarspelen	185	200	189	nnb
Tytsjerksteradiel	165	145	158	nnb

Bron: CBS

2022: 90 in 1^e half jaar – 8k

2022: 95 in 1^e half jaar – td

(Cijfers van <https://dashboards.cbs.nl/v3/regionaaldashboardveiligthuis/>)